

Klaar voor ravijnjaar 2026

Participatief aan de slag met de bezuinigingsopgave

De **gemeentelijke begroting** staat onder druk. Meer taken op **decentraal niveau** en **grotere opgaven** in het **fysieke** en **sociale domein vragen investeringen** waar het Gemeentefonds niet altijd in voorziet. Daar komt het aangekondigde tekort in ‘ravijnjaar 2026’ bij. Dit leidt voor vrijwel alle gemeenten tot een **kritische blik** op de begroting en in veel gevallen tot **ingrijpende bezuinigingen**. Dat vraagt **moeilijke keuzes** met veelal **voelbare effecten** voor de lokale samenleving.

Participatie bij de gemeentebegroting

Als een gemeente aan de slag gaat met de begroting, speelt dat gesprek zich af op **drie niveau's**:

► De ambtelijke organisatie

Hoe krijgen we op tafel waar bezuinigd kan worden?

Hoe voorkomen we dat beleidsterreinen onderling gaan concurreren?

► Politiek & bestuur

Wat zijn oplossingsrichtingen? Welke keuzes doen de minste ‘pijn’?

Hoe maken we hierin keuzes met vertrouwen?

► Maatschappij

Welke effecten hebben de keuzes? Hoe behouden of beschermen we wat voor ons van grote waarde is? Welke rol kunnen inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers hierin spelen?

Deze drie gesprekken **voeden elkaar** en zijn van elkaar **afhankelijk**. Dit vraagt een **zorgvuldig proces, duidelijkheid** over bijvoorbeeld de kaders en een vroegtijdige start. Om zo goed **voorbereid** te zijn op **besluitvorming** over de **begroting** van 2026 (en verder).

Hoe betrek je inwoners hierbij?

Omdat in veel gevallen niet te ontkomen valt aan **ingrijpende bezuinigingen**, zijn de **effecten breed voelbaar in de lokale samenleving**. Het is daarom **belangrijk om die diverse groepen mensen zorgvuldig te betrekken**. En dat niet alleen de ‘**luide stemmen**’ te horen zijn, maar ook de mensen die de weg naar de **politiek minder goed weten te vinden**.

Een Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) is een beproefde methode waarmee de gemeente de maatschappij kan betrekken. Via de methode wordt duidelijk voor inwoners en partners dat er keuzes moeten worden gemaakt en dat niet alles kan. Zo leert iemand op een genuanceerde manier welke afwegingen de gemeente moet maken. Iedereen kan meedoen en de uitkomsten zijn representatief voor alle inwoners van de gemeente.

Afhankelijk van waar de gemeente het advies van inwoners het beste kan gebruiken, kan de PWE ontworpen worden om het meest relevante resultaat op te leveren voor de besluitvorming.

Een PWE kan antwoorden geven op verschillende vragen:

► Principes voor het maken van keuzes

Hier staan dilemma's in het vormgeven van de begroting centraal. Maakt de gemeente haar begroting sluitend of juist niet (om een signaal af te geven)? Gaan de inkomsten omhoog of de uitgaven omlaag? Kiezen we voor bezuinigingen die iedereen een beetje raken of die een paar mensen heel veel raken? Etc.

► Prioriteren van beleidsdoelen

Bezuinigingen hebben effect op het behalen van beleidsdoelen. Als inwoners weten wat de effecten van bezuinigingen zijn op het (op korte termijn of juist lange termijn) behalen van doelen, kunnen zij meedenken over welke beleidsdoelen zich het meeste lenen om op te bezuinigen.

► Kiezen van bezuinigingen

Indien er al een overzicht is van mogelijke bezuinigingen, brengen we in kaart wat de effecten hiervan zijn en kunnen inwoners advies geven over welke bezuinigingen zij zouden nemen als zij de keuze moesten maken.

“Aan de rand van het ravijn bloeien de mooiste bloemen”

Een combinatie van een **intern proces**, het goed **betrekken** van de **politiek-bestuurlijke arena** en een **zorgvuldig gesprek** met de **samenleving** zorgt ervoor dat met **vertrouwen** en **begrip** de **noodzakelijke keuzes** gemaakt kunnen worden. En het **ravijnjaar** kan dan aanleiding zijn voor **goede gesprekken** met **resultaten** die anders niet geboekt zouden worden. **Populytics** en **+anderen** zien dit als **stevig** en **waardevol proces** waarmee we **gemeenten** verder kunnen helpen. Graag gaan we hier met u over in gesprek.

Meer weten?

Nieuwsgierig hoe we ook jullie gemeente kunnen helpen?

Neem contact op met Onno de Vries van +anderen 🌐 Onno@plusanderen.nl ☎ 06 1438 9668 of Shannon Spruit van Populytics 🌐 Shannon@populytics.nl ☎ 06 1217 2121